

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1126/2020
24.03.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милена Стевановић - Теран, адвокат из ..., против туженог „Philip Morris Services“ д.о.о. Београд, чији је пуномоћник Драган Карановић, адвокат из ..., ради поништаја решења и враћања на рад, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2821/16 од 13.09.2019. године, у седници већа одржаној дана 24.03.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2821/16 од 13.09.2019. године.

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2821/16 од 13.09.2019. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована, жалба тужиоца и потврђена пресуда Трећег основног суда у Београду П1 938/15 од 06.04.2016. године, којом је одбијен, као неоснован, тужбени захтев да се поништи, као незаконито, решење туженог од 16.03.2009. године, којим је тужиоцу отказан уговор о раду и да се обавезе тужени да тужиоца врати на рад и обавезан тужилац да туженом на име трошкова парничног поступка исплати износ од 351.000,00 динара. Ставом другим изреке, одбијени су, као неосновани, захтеви парничних странака за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 399. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 125/04, 111/09, у даљем тексту: ЗПП), Врховни касациони суд је оценио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона, па нема ни повреде из члана 361. став 1. ЗПП, у вези члана 382. истог закона на коју се ревизијом заправо указује. Другостепени суд је у образложењу побијане пресуде оценио све жалбене наводе тужиоца који су били од значаја за правилну одлуку о изјављеној жалби. У преосталом делу ревизија ставља примедбе на оцену доказа из члана 8. ЗПП, због чега се ревизија не може изјавити према члану 398. став 2. ЗПП. Према стању у списима после ступања на снагу Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11) решењем Вишег суда у Београду Гж1 325/15 од 19.08.2015. године укинута је решење о стварној ненадлежности, каквим решењем се поступак не окончава, па се, супротно наводима ревизије, у смислу члана 506. тог закона поступак који је започет пре ступања на снагу тог закона спроводи по одредбама Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 125/04, 111/09).

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу на неодређено време код туженог на основу уговора о раду од 01.03.2008. године на радном месту „...“ у Сектору ..., са местом рада у ... и на терену, а као дипломирани ... са ... стручне спреме.

Према процени радног учинка тужиоца за 2008. годину, коју је сачинио тужиочев супервизор ББ 08.12.2008. године, тужилац у 2008. години није постигао никакав напредак у фабрици у ..., у вези имплементације „...“ модела за који је био задужен и за који је добио инструкције. У 11 димензија радног учинка оцењен је са „не испуњава захтеве“, а укупна оцена за учинак у 2008. години је била „захтева побољшање“. Ради тога, међлом супервизора од 18.12.2008. године тужиоцу је у електронској форми послата верзија Плана побољшања учинка, са таксативно набројаним циљевима и задацима које треба да реализује, уз појашњење да ће се оцењивање нивоа учинка и извршених послова вршити на месечном нивоу. Из месечног прегледа учинка тужиоца за 2009. годину, а који је тужиочев супервизор поднео генералном директору за период од 09.12.2008. године до 31.01.2009. године, утврђено је да тужилац од 8 постављених циљева није испунио 6, као и да у 8 димензија релевантних за праћење и даље „не задовољава“.

Директор туженог је 05.02.2009. године донео Иницијативу за покретање поступка за утврђивање резултата рада и проверу знања и способности тужиоца, јер постоји основана сумња да тужилац у дужем временском периоду не остварује резултате рада јер нема знања и способности за обављање послова. Истог дана донето је решење о формирању Комисије за испитивање и утврђивање способности тужиоца и проверу његових резултата рада у саставу ВВ, председник комисије, ГГ и ДД, као чланови комисије, који имају исти степен стручне спреме као и тужилац, раде у истом сектору предузећа и такође су на менаџерским позицијама. Наведена Комисија је 24.02.2009. године сачинила Извештај о процени резултата рада тужиоца и утврђивању знања и способности у коме су таксативно утврђени радни задаци тужиоца, уз закључак да тужилац, упркос Плану побољшања, није поправио учинак и да од 8

постављених циљева није испунио 6, а да испуњење једног циља није могуће проверити, јер је очекивано за фебруар 2009. године. Констатовано је да тужилац не завршава свој посао на време и у очекиваном року, нити с тим у вези супервизору даје објашњење о разлозима. Тужилац је за 2008. годину оцењен најнижом могућом оценом. Комисија сматра да тужилац поседује потребна знања и способности за обављање послова, а да је неостваривање резултата рада последица његовог несавесног и немарног приступа и односа према извршавању радних обавеза и задатака.

Тужени је 03.03.2009. године донео упозорење о постојању разлога за отказ уговора о раду на које се тужилац изјаснио поднеском од 11.03.2009. године тврдећи да није имао довољно времена за унапређење из Плана унапређења радног учинка и да чланови Комисије нису били обучени за послове које тужилац обавља ни за процену.

Тужиоцу је побијаним решењем отказан уговор о раду зато што је у дужем временском периоду током 2008. године, а посебно у периоду од 18.12.2008. године до 02.03.2009. године неблаговремено, несавесно и неадекватно обављао послове, чиме је извршио повреду радне обавезе из члана 179. став 1. тачка 2. Закона о раду и члана 37. Правилника о раду туженог, уз појашњење да је у конкретном случају Комисија процењивала резултате рада тужиоца увидом у сву достављену документацију, те закључила да тужилац има потребна знања и способности за обављање послова, али да је неостваривање резултата рада последица несавесног и немарног односа према извршавању радних обавеза.

Решењем инспектора рада од 08.02.2010. године одложено је извршење побијаног решења о отказу до правноснажног окончања овог спора и наложено је туженом да тужиоца врати на рад.

Тужилац је 01.08.2011. године поднео захтев за престанак радног односа, те је тужени 18.08.2011. године донео решење о престанку радног односа тужиоца почев од 29.08.2011. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, правилно су нижестепени судови, применом одредби материјалног права из одредби Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05, 61/05), Правилника о раду туженог од 09.01.2008. године и Уговора о раду од 01.04.2008. године, у вези са Конвенцијом МОП број 158. и Препоруком број 166, оценили неоснованим захтев за поништај решења о отказу уговора о раду и враћање на рад.

Неосновано се наводима ревизије оспорава правилна примена материјалног права.

Чланом 179. став 1. тачка 2. Закона о раду прописано је да запосленом може да се откаже уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на радну способност, његово понашање и потребе послодавца, и то ако запослени својом кривицом учини повреду радне обавезе утврђене општим актом или уговором о раду. Чланом 37. став 1. тачка 1. Правилника о раду туженог од 09.01.2008. године прописано је да послодавац може запосленом отказати уговор о раду ако запослени неблаговремено, несавесно и неадекватно обавља послове. Одредбом члана 10. уговора о раду од 01.04.2008. године уговорено је, између осталог, да запосленом може

престати радни однос отказом од стране послодавца у случају да запослени учини повреду радне обавезе утврђене Правилником о раду.

Ратификованом конвенцијом МОП-а бр. 158 о престанку радног односа на иницијативу послодавца са Препоруком бр. 166, прописано је да раднику неће престати радни однос због незадовољавајућег вршења посла, изузев ако му је послодавац претходно дао инструкције и писмено упозорење, а ако радник који после истека одговарајућег рока превиђеног за побољшање настави и даље да обавља дужности на незадовољавајући начин, радни однос му може престати.

Из наведеног произлази да је, ако запослени не остварује резултате рада, односно ако нема потребна знања и способности за обављање послова на којима ради, неопходно утврдити да ли резултати рада изостају због недовољног рада запосленог и његовог незалагања, односно због одсуства потребних знања, способности или неукости запосленог. Послодавац је дужан да пре отказа уговора о раду због неостваривања предвиђених резултата рада запосленом да инструкције и писмено упозорење о тој околности са остављањем одређеног рока за побољшање радног учинка.

У конкретном случају тужени је пре отказа уговора о раду због неостваривања предвиђених резултата рада тужиоцу дао инструкције и писмено упозорење о тој околности, тако што је израђен План побољшања тужиоцевог радног учинка, са таксативно наведеним задацима и циљевима и тужиоцу остављен примерени рок да задате радне циљеве и задатке оствари и поправи до тада незадовољавајуће резултате рада, али тужилац упркос томе, према месечном прегледу радног учинка за период од 09.12.2008. године до 31.01.2009. године није поправио свој учинак, јер већину постављених циљева није постигао. Према извештају Комисије туженог од 24.02.2009. године, формиране за испитивање и утврђивање способности тужиоца и проверу његових резултата рада, тужилац има потребна знања и способности за обављање послова свог радног места, а узрок неостваривања адекватних резултата рада у 2008. години је тужиочев немаран и несавестан однос према извршавању радних обавеза и задатака.

По својој правној природи назначено понашање тужиоца представља несавесно, неблаговремено и немарно вршење радних обавеза, за које не постоје оправдавајуће околности, јер тужилац поседује потребна знања и способности за обављање послова свог радног места, па је правилан закључак другостепеног суда да је законито решење којим је тужиоцу применом члана 179. став 1. тачка 2. Закона о раду отказан уговор о раду односно да је правна квалификација отказног разлога садржана у диспозитиву побијаног решења правилно наведена.

Правилна је оцена другостепеног суда да уговор о раду, упозорење о постојању разлога за отказ и решење којим је тужиоцу отказан уговор о раду у формално-правном смислу садрже све потребне елементе прописане Законом о раду, као и да је процедура која је претходила доношењу побијаног решења у свему правилна и на закону заснована.

Поред тога, оспорено решење о отказу уговора о раду је законито и из разлога што је постојање повреде радне обавезе тужиоца испитивано поступку пред комисијом туженог у складу са важећим актима. Поступак испитивања и утврђивања способности

тужиоца и провере његових резулата рада спроведен је у складу са одредбама Општег колективног уговора који је код туженог у примени од 18.02.2009. године. Иако је Комисија за проверу рада тужиоца формирана решењем директора туженог од 05.02.2009. године, дакле пре ступања на снагу ОКУ, Комисија је у складу са чланом 48. став 3. ОКУ формирана од чланова који имају исти степен стручне спреме (VII) и исто занимање као и тужилац, јер раде на пословима менаџера у сектору производње са дугогодишњим искуством на супервизорским позицијама. Код чињенице да је тужиоцу отказан уговор о раду због повреде радне обавезе утврђене општим актом или уговором о раду- несавесан и немаран однос према својим обавезама и задацима, а не из разлога што не поседује потребна знања и способности, то није било места примени члана 48. став 4. ОКУ да се тужиоцу пре отказивања уговора о раду понуди друго одговарајуће радно место.

Супротно наводима ревизије, правилна је оцена другостепеног суда да је побијано решење донето у оквиру законом прописаног рока за његово доношење. Моментом сазнања за индиције о могућој повреди радне обавезе, које су основ за давање отказа, тужиочев супервизор ББ је 08.12.2008. године сачинио извештај да тужилац у 2008. години није постигао очекиване резултате и након што је истекао примерени рок остављен тужиоцу да у складу са Планом побољшања учинка реализује циљеве и задатке, послао директору туженог месечни преглед учинка тужиоца за период од 09.12.2008. године до 31.01.2009. године. Утврђивање релевантних чињеница и постојање повреде радне обавезе учињено је у поступку пред Комисијом туженог формираном по иницијативи и решењу директора туженог од 05.02.2009. године, а Комисија је 24.02.2009. године сачинила извештај о процени резултата рада тужиоца и утврђивању његовог знања и способности. Стога се, по оцени Врховног касационог суда, од дана сачињавања извештаја Комисије туженог рачуна субјективни рок за доношење решења о отказу уговора о раду, који до дана 16.03.2009. године, када је донето побијано решење, није истекао. Поред тога, тужилац је повреду радне обавезе чинио у продуженом трајању у периоду од 18.12.2008. године до 02.03.2009. године па како се објективни рок застарелости рачуна од последње извршене радње која представља повреду, решење о отказу уговора о раду је донето и у оквиру законом прописаног објективног рока за његово доношење.

На основу изнетог, применом члана 405. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу првом изреке.

Туженом не припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка, јер састав одговора на ревизију није била нужна радња за одлучивање у ревизијском поступку, па је применом члана 165. ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа-судија,
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић